

ระบบการจัดการศึกษาเพื่อการสร้างพยาบาลของชุมชน : กรณีศึกษา คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

ยุวรงค์ จันทรวิจิตร*
วารภรณ์ บุญเชียง*
รังสิมา ภูมิสวัสดิ์**
อัจฉรา สุกนธสรพร*
สุภารัตน์ วัชรวิบูลย์**

บทคัดย่อ : การศึกษาเชิงพรรณนาคั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาระบบการคัดเลือกที่เหมาะสมในการสร้างพยาบาลของชุมชน เพื่อศึกษาสมรรถนะที่พึงประสงค์ของพยาบาลของชุมชน และศึกษากระบวนการผลิตและปัจจัยสนับสนุนระบบการจัดการศึกษา เพื่อการสร้างพยาบาลของชุมชน โดยอาศัยการมีส่วนร่วมของผู้เกี่ยวข้องในพื้นที่ ได้แก่ สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล/เทศบาล พยาบาลผู้ปฏิบัติงานในโรงพยาบาลชุมชนและหน่วยปฐมภูมิประชาชน ผู้นำชุมชน ครู/อาจารย์ในโรงเรียนที่ตั้งอยู่ในพื้นที่ที่ศึกษา รองคณบดีและผู้ช่วยคณบดีฝ่ายวิชาการ และคณาจารย์ภาควิชาการพยาบาลสาธารณสุข คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ จำนวน 75 คน รวบรวมข้อมูล ระหว่างเดือนพฤษภาคม - มิถุนายน 2549 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสัมภาษณ์ และแนวคำถามสนทนากลุ่ม วิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา

ผลการศึกษาพบว่า 1) ผู้ที่จะมีส่วนร่วมในการคัดเลือกนักศึกษาเพื่อเข้าศึกษาในโครงการ ได้แก่ ผู้แทนจากองค์การบริหารส่วนท้องถิ่น โรงเรียน บุคลากรด้านสุขภาพ ผู้นำชุมชน ประชาชน ในพื้นที่ และคณาจารย์จากคณะพยาบาลศาสตร์ โดยเกณฑ์ในการคัดเลือกคือ บิดามารดาของนักเรียนที่มีภูมิลำเนาในท้องถิ่นอย่างน้อย 5-10 ปี นักเรียน สำเร็จการศึกษามัธยมศึกษาปีที่ 6 อายุไม่เกิน 25 ปี สัญชาติไทย ส่วนสูง 150 เซนติเมตรขึ้นไป ได้เกรดเฉลี่ยอย่างน้อย 2.5 ขึ้นไป มีใบรับรองการฝึกงานในสถานบริการสุขภาพในท้องถิ่น มีความประพฤติดี รักวิชาชีพ อดทน มีส่วนร่วมในกิจกรรมของชุมชน รักท้องถิ่น สุขภาพแข็งแรง และต้องผ่านเกณฑ์การคัดเลือกของคณะ โดยผ่านการสอบข้อเขียนและสัมภาษณ์ ตามกระบวนการรับเข้าโครงการพิเศษของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ 2) พยาบาลของชุมชนควรมีสรรถนะดังนี้ ทำงานในชุมชนได้โดยประยุกต์หลักวิชาการอย่างเหมาะสมกับวิถีชุมชน เข้าใจในวัฒนธรรมท้องถิ่น ทำงานเชิงรุกและทำงานเชิงรับ มีภาวะผู้นำ บริหารจัดการและทำงานเป็นทีมได้ มีมนุษยสัมพันธ์ สามารถใช้คอมพิวเตอร์ และระบบสารสนเทศได้ดี 3) กระบวนการผลิตและปัจจัยที่สนับสนุนในการสร้างสมรรถนะ ได้แก่ การกำหนดคุณสมบัติก่อนการเข้ารับการศึกษ การเตรียมนักศึกษา การจัดการเรียนการสอนในหลักสูตรหมวดวิชาเฉพาะ กิจกรรมเสริมหลักสูตร และการมีส่วนร่วมขององค์กรที่เกี่ยวข้อง

วารสารสภาการพยาบาล 2552; 24(3) 94-106

คำสำคัญ : ระบบการจัดการศึกษา พยาบาลของชุมชน

*ผู้ช่วยศาสตราจารย์ คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

** อาจารย์ คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ตามรัฐธรรมนูญไทย พ.ศ. 2540 กล่าวถึงสิทธิในการได้รับบริการสาธารณสุขในมาตรา 52 ดังนี้ “บุคคลย่อมมีสิทธิเสมอกันในการรับบริการทางสาธารณสุขที่ได้มาตรฐาน และผู้ยากไร้มีสิทธิได้รับการรักษาพยาบาลจากสถานบริการสาธารณสุขของรัฐโดยไม่ต้องเสียค่าใช้จ่าย ทั้งนี้ตามกฎหมายบัญญัติการบริการสาธารณสุขของรัฐต้องเป็นไปอย่างทั่วถึงและมีประสิทธิภาพ โดยจะต้องส่งเสริมให้องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นและเอกชน มีส่วนร่วมเท่าที่จะกระทำได้”¹ และจากการปฏิรูประบบสุขภาพของประเทศ ที่มีเป้าหมายให้ประชาชนทุกคนได้รับบริการสุขภาพอย่างทั่วถึงเท่าเทียมกัน ซึ่งการที่จะบรรลุตามเป้าหมายนั้นได้จะต้องผลิตบุคลากรเพื่อให้บริการทางสาธารณสุขให้มีจำนวนเพียงพอและมีประสิทธิภาพที่จะให้บริการแก่ประชาชนได้อย่างทั่วถึง ซึ่งจะต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกภาคส่วนโดยเฉพาะในระดับปฐมภูมิ

รัฐบาลจึงได้ดำเนินการจัดบริการในระดับปฐมภูมิ โดยมีศูนย์สุขภาพชุมชนหรือหน่วยบริการปฐมภูมิ (Primary Care Unit) ซึ่งหมายถึงสถานบริการสุขภาพขั้นพื้นฐานที่จัดให้กับประชาชนในทุกภาวะของสุขภาพแบบเป็นองค์รวมและต่อเนื่อง ตั้งแต่ผู้มีสุขภาพดี มีภาวะเสี่ยง ภาวะเจ็บป่วย และระยะสุดท้ายของชีวิต ซึ่งครอบคลุมการส่งเสริมสุขภาพ การป้องกันโรค การรักษาโรคเบื้องต้น การดูแลแบบประคับประคอง และการฟื้นฟูสภาพ โดยมีการประสานงานเชื่อมโยงกับหน่วยงานบริการอื่นๆ และการส่งต่อผู้ป่วยไปรับบริการที่เหมาะสม โดยเน้นการพัฒนาศักยภาพของประชาชนและครอบครัวในการดูแลตนเอง การใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น และการมีส่วนร่วมของชุมชน²

สถาบันวิจัยระบบสาธารณสุขได้เห็นความสำคัญในเรื่องสุขภาพชุมชนและระบบบริการสุขภาพระดับปฐมภูมิ จึงสนับสนุนให้คณะพยาบาลศาสตร์ 6 แห่งทั่วประเทศทำการวิจัยเพื่อพัฒนารูปแบบการบริการสุขภาพระดับปฐมภูมิ ในระหว่างปี 2543-2545 โดยใช้กระบวนการศึกษาปัญหาสุขภาพคนในชุมชนในพื้นที่ที่แตกต่างกันใน 6 พื้นที่ เป็นการนำปัญหาและความต้องการในพื้นที่เป็นตัวตั้ง และใช้ความคิดเห็นของผู้เกี่ยวข้องเกี่ยวกับลักษณะบริการสุขภาพระดับปฐมภูมิที่พึงประสงค์ เพื่อแก้ปัญหาสุขภาพและสร้างสุขภาพคนในชุมชนในแต่ละพื้นที่ได้ และจากผลการศึกษาพบว่าการสร้างคนในท้องถิ่นให้เป็นพยาบาลและกลับไปทำงานพัฒนาสุขภาพชุมชน³ ได้อย่างยั่งยืน

พยาบาลซึ่งเป็นบุคลากรกลุ่มใหญ่ที่ปฏิบัติหน้าที่กระจายอยู่ในระบบบริการสุขภาพทุกระดับ โดยเฉพาะอย่างยิ่งหน่วยบริการสุขภาพระดับปฐมภูมิซึ่งมีความใกล้ชิดกับประชาชนมากที่สุด สามารถปฏิบัติงานอยู่ในชุมชนได้อย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน ตามมาตรฐานของสำนักงานโครงการปฏิรูประบบบริการสาธารณสุขได้กำหนดให้มีพยาบาลหรือเจ้าหน้าที่สาธารณสุขในอัตราเจ้าหน้าที่ต่อประชากรเท่ากับ 1:1,250 ซึ่งพบว่าจำนวนของพยาบาลที่ปฏิบัติงานที่หน่วยบริการปฐมภูมียังไม่เพียงพอ⁴ การดูแลผู้ป่วยในชุมชน โดยเฉพาะผู้ป่วยที่บ้านมีแนวโน้มสูงขึ้น เนื่องจากอุบัติการณ์การป่วยด้วยโรคเรื้อรังต่างๆ เช่น โรคเบาหวาน โรคความดันโลหิตสูง โรคเอดส์ ฯลฯ สูงขึ้น และการส่งผู้ป่วยกลับจากโรงพยาบาล เพื่อให้ผู้ป่วยกลับมาฟื้นฟูสภาพที่บ้านมีจำนวนมากขึ้น เพื่อเป็นการลดระยะเวลาการรักษาในโรงพยาบาลและลดต้นทุนในการรักษาพยาบาล ดังนั้นพยาบาลในชุมชนจะต้องรับผิดชอบ

ดูแลผู้ป่วยเหล่านี้อย่างต่อเนื่อง นอกจากนี้การมีพยาบาลจำนวนที่เหมาะสมจึงมีความจำเป็นและควรเป็นบุคคลที่มาจากท้องถิ่นโดยตรง ซึ่งเป็นผู้ที่จะสามารถเข้าใจปัญหาสุขภาพ ตลอดจนบริบทชุมชนตามที่เป็นอยู่จริงอย่างถ่องแท้ จึงจะช่วยพัฒนาสุขภาพของประชาชนในท้องถิ่นให้มีสุขภาพที่ดีและยั่งยืนได้ ดังนั้นโครงการผลิตพยาบาลของชุมชน โดยชุมชน เพื่อชุมชน จึงมีเป้าหมายในการสร้างพยาบาลของชุมชนให้เกิดขึ้นเพื่อสร้างสุขภาพของชุมชนได้ดีที่สุด พร้อม ๆ กับการสร้างเครือข่ายความร่วมมือจากบุคลากรวิชาชีพด้านอื่น ๆ ในชุมชนด้วย ทั้งนี้ได้สนับสนุนให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้มีส่วนร่วมในการผลิตบุคลากรวิชาชีพทางการพยาบาล โดยจัดให้ทุนการศึกษาสนับสนุนเยาวชนในท้องถิ่นเข้าศึกษาในคณะพยาบาลศาสตร์ในเขตพื้นที่ต่าง ๆ โดยมีสัญญาผูกพันที่จะกลับไปปฏิบัติงานในหน่วยบริการสุขภาพในชุมชนต่อไป

คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ได้ตระหนักในบทบาทหน้าที่และเห็นความจำเป็นในการสร้างบุคลากรวิชาชีพพยาบาล จึงได้จัดโครงการผลิตบัณฑิตพยาบาลเพื่อการพัฒนาสุขภาพชุมชนอย่างยั่งยืนขึ้น เพื่อคัดเลือกบุคคลจากท้องถิ่นต่างๆ ในเขต 17 จังหวัดภาคเหนือเข้ารับการศึกษานในหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต โดยบุคคลในพื้นที่ชุมชนที่คัดเลือกเข้าศึกษานี้จะได้รับการสนับสนุนจากชุมชน และเมื่อสำเร็จการศึกษาในวิชาชีพพยาบาลแล้ว บุคคลเหล่านี้ก็จะกลับไปให้บริการทางสุขภาพแก่คนในชุมชน อย่างไรก็ตามในการดำเนินการการสร้างคนในท้องถิ่นให้เป็นพยาบาลและกลับไปทำงานพัฒนาสุขภาพของคนในชุมชนของตนนั้น ต้องอาศัยการมีส่วนร่วมของ 3 ภาคี คือ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โรงพยาบาลชุมชน และสถาบันการศึกษา และต้องมีความชัดเจนในประเด็นต่างๆ

ที่เกี่ยวข้องกับระบบการจัดการศึกษาเพื่อการสร้างพยาบาลของชุมชน ได้แก่ กระบวนการคัดเลือกคนในชุมชน กระบวนการผลิต และสมรรถนะที่พึงประสงค์ของพยาบาลของชุมชน และปัจจัยสนับสนุนระบบการจัดการศึกษาเพื่อการสร้างพยาบาลของชุมชน ดังนั้นคณะผู้วิจัยจึงศึกษาในประเด็นดังกล่าวเพื่อที่จะทำให้แผนงานสร้างพยาบาลของชุมชน โดยชุมชน เพื่อชุมชนเกิดประสิทธิภาพสูงสุด

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อพัฒนากระบวนการคัดเลือกที่เหมาะสมในการสร้างพยาบาลของชุมชน
2. เพื่อศึกษาสมรรถนะที่พึงประสงค์ของพยาบาลของชุมชน
3. เพื่อศึกษากระบวนการผลิตและปัจจัยสนับสนุนระบบการจัดการศึกษาเพื่อการสร้างพยาบาลของชุมชน

ระเบียบวิธีวิจัย

เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา โดยอาศัยการมีส่วนร่วมของผู้เกี่ยวข้อง

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างเป็น สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล/เทศมนตรี จำนวน 11 คน พยาบาลในโรงพยาบาลชุมชน และพยาบาลในหน่วยบริการระดับปฐมภูมิ/สถานีอนามัย จำนวน 13 คน ประชาชนในเขตพื้นที่ที่ศึกษา จำนวน 28 คน ผู้นำชุมชน เช่น กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน จำนวน 9 คน ครู/อาจารย์ในโรงเรียนที่ตั้งอยู่ในพื้นที่ที่ศึกษา จำนวน 4 คน รองคณบดีและผู้ช่วยคณบดีฝ่ายวิชาการ คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ คณาจารย์ภาควิชาการพยาบาลสาธารณสุข คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ จำนวน 10 คน รวมทั้งหมด 75 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แบบสำรวจของแผนงานพยาบาลของชุมชน โดยชุมชน และเพื่อชุมชน และแบบสัมภาษณ์อย่างมีโครงสร้าง และแนวคำถามสนทนากลุ่ม ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นจากการทบทวนวรรณกรรมเกี่ยวกับกระบวนการคัดเลือกที่เหมาะสมในการสร้างพยาบาลของชุมชน สมรรถนะที่พึงประสงค์ของพยาบาลของชุมชน และกระบวนการผลิตและปัจจัยสนับสนุนระบบการจัดการศึกษาเพื่อการสร้างพยาบาลของชุมชน

พื้นที่ในการศึกษา

ตำบลหนองตอง อำเภอหางดง ตำบลโป่งทุ่ง อำเภอดอยเต่า ตำบลท่าตอน อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงใหม่ และคณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

การรวบรวมข้อมูล

1. ผู้วิจัยส่งแบบสอบถามเกี่ยวกับความต้องการและความสามารถในการสนับสนุนและการจ้างงานให้องค์การบริหารส่วนตำบลในเขตภาคเหนือ รวม 1,474 แห่ง ได้แบบสอบถามกลับคืนมา 199 แห่ง ในจำนวนนี้พบว่าองค์การบริหารส่วนตำบลที่สามารถสนับสนุนงบประมาณได้บางส่วน จำนวน 168 แห่ง สนับสนุนงบประมาณได้ทั้งหมด จำนวน 25 แห่ง ในจำนวนดังกล่าวสามารถจ้างงานได้ 193 แห่ง

2. จัดสัมมนานายก/ตัวแทนองค์การบริหารส่วนจังหวัด และส่วนท้องถิ่น ที่สามารถสนับสนุนและจ้างงานพยาบาลในชุมชนได้ และองค์การบริหารส่วนตำบล/เทศบาลที่เป็นแหล่งฝึกปฏิบัติงานของนักศึกษา คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ รวมจำนวน 29 แห่ง เพื่อชี้แจงวัตถุประสงค์ของโครงการฯ-ให้ข้อมูลเกี่ยวกับโครงการฯ และการดำเนินงานของพื้นที่ที่มีประสบการณ์ในการดำเนินงาน และขอความร่วมมือ

3. ติดต่อและชี้แจงวัตถุประสงค์แก่ผู้อำนวยการโรงพยาบาล นายก/ตัวแทนองค์การบริหารส่วนตำบลและเทศบาล หัวหน้าหน่วยบริการปฐมภูมิ/สถานีอนามัยที่สนใจเข้าร่วมโครงการ ใน 3 พื้นที่

4. จัดประชุมผู้เกี่ยวข้อง ได้แก่ เจ้าหน้าที่องค์การบริหารส่วนตำบล/เทศมนตรี พยาบาลในโรงพยาบาลชุมชน และพยาบาลในหน่วยบริการระดับปฐมภูมิ/สถานีอนามัย ประชาชนในเขตพื้นที่ที่ศึกษา ครู/อาจารย์ในโรงเรียนที่ตั้งอยู่ในพื้นที่ที่ศึกษา โดยชี้แจงวัตถุประสงค์ของโครงการฯ และขอความร่วมมือในการรวบรวมข้อมูล

5. สัมภาษณ์รองคณบดี / ผู้ช่วยคณบดี ฝ่ายวิชาการ เกี่ยวกับกระบวนการคัดเลือกนักศึกษา และการจัดการเรียนการสอนสำหรับนักศึกษา

6. สนทนากลุ่มคณาจารย์ภาควิชาการพยาบาล สาธารณสุขเกี่ยวกับสมรรถนะที่พึงประสงค์ของพยาบาลชุมชน และการจัดการเรียนการสอนสำหรับนักศึกษา

7. สะท้อนผลการศึกษาและรับฟังความคิดเห็นจากผู้เกี่ยวข้อง

การพิทักษ์สิทธิ์ของกลุ่มตัวอย่าง

ผู้ศึกษาพบกลุ่มตัวอย่างเพื่อแนะนำตัวเองชี้แจงวัตถุประสงค์ของการศึกษา และขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูลให้กลุ่มตัวอย่างทราบ เพื่อขอความร่วมมือในการเข้าร่วมการศึกษาด้วยความสมัครใจของกลุ่มตัวอย่าง โดยกลุ่มตัวอย่างมีอิสระในการเข้าร่วมและถอนตัวจากการศึกษาได้ตลอดเวลา ข้อมูลที่ได้จะนำไปวิเคราะห์และนำเสนอในภาพรวมทางวิชาการเท่านั้น โดยไม่มีผลกระทบต่อหรือเกิดความเสียหายใดๆ กับกลุ่มตัวอย่างหรือผู้เกี่ยวข้อง

การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา โดยการจัดหมวดหมู่เนื้อหาและวิเคราะห์ประเด็นตามวัตถุประสงค์ของการศึกษา

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยนำเสนอเป็น 3 ส่วน ดังนี้

1. กระบวนการคัดเลือกการสร้างพยาบาลของชุมชน

1.1 กระบวนการคัดเลือกนักศึกษาโดยชุมชน : กระบวนการคัดเลือกนักเรียน ผู้ที่จะมีส่วนร่วมในการคัดเลือก ควรประกอบด้วย นายกองค้การบริหารส่วนตำบล/นายกเทศมนตรี ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล/ปลัดเทศบาล หัวหน้าฝ่ายการศึกษา และ/หรือหัวหน้าฝ่ายสาธารณสุขขององค์การบริหารส่วนตำบล/เทศบาล ผู้อำนวยการ/ครู/อาจารย์พยาบาลฝ่ายส่งเสริมสุขภาพของโรงพยาบาลที่อยู่ในเขตรับผิดชอบขององค์การบริหารส่วนตำบล หัวหน้าสถานีอนามัย (หน่วยบริการปฐมภูมิ) และ/หรือพยาบาลประจำสถานีอนามัย (หน่วยบริการปฐมภูมิ) ประธานอาสาสมัครสาธารณสุข ผู้นำชุมชน (ผู้ใหญ่บ้าน/กำนัน) ตัวแทนจากผู้ประกอบการ สมาชิกอาวุโสในหมู่บ้าน

1.2 เกณฑ์ในการคัดเลือกนักศึกษาเพื่อเป็นพยาบาลของชุมชน มีดังนี้

1) บิดามารดาของนักเรียนมีภูมิลำเนาในท้องถิ่นอย่างน้อย 5 – 10 ปี

2) คุณสมบัติของนักเรียน

คุณสมบัติของนักเรียน ได้แก่ จบการศึกษามัธยมศึกษาปีที่ 6 อายุไม่เกิน 25 ปี สัญชาติไทย ส่วนสูง 150 เซนติเมตรขึ้นไป เป็นคนดี มีความประพฤติดี ตั้งใจเรียน ไม่เสพยาเสพติด มีคุณธรรม

จริยธรรม มีความสามารถด้านการศึกษา โดยเกรดเฉลี่ยอย่างน้อย 2.5 ขึ้นไป มีใจรักวิชาชีพ มีความอดทน โดยนักเรียนต้องมีใบรับรองการฝึกงานที่โรงพยาบาลชุมชน/สถานีอนามัย/หน่วยบริการปฐมภูมิในชุมชนหรือท้องถิ่นของตนเอง มีจิตสำนึกรักท้องถิ่น มีส่วนร่วมในกิจกรรมของชุมชน มีมนุษยสัมพันธ์ มีวุฒิภาวะด้านอารมณ์ในการทำงานร่วมกับผู้อื่น เป็นคนเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ช่วยเหลือผู้อื่น ไม่เห็นแก่ประโยชน์ส่วนตน มีความเสียสละ มีสุขภาพแข็งแรง

1.3 เกณฑ์การคัดเลือกของคณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ มีดังนี้

1) ผ่านการสอบข้อเขียนและสัมภาษณ์ตามกระบวนการรับเข้าโครงการพิเศษของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่

2) ผ่านความเห็นชอบจากคณะกรรมการประจำคณะฯ

ประเด็นที่ควรพิจารณาในการคัดเลือก นักศึกษาเพื่อสร้างพยาบาลของชุมชน

1) การสร้างความเข้าใจและความร่วมมือระหว่างองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น สถานบริการสุขภาพในชุมชนและสถาบันการศึกษาเกี่ยวกับโครงการฯ เพื่อสร้างพยาบาลของชุมชนเพื่อพัฒนาสุขภาพของชุมชน

2) การสนับสนุนทุนการศึกษาขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่น พบว่าในแต่ละพื้นที่ที่มีความเห็นว่าสามารถสนับสนุนทุนการศึกษาได้เฉพาะในส่วนของการค่าศึกษาเล่าเรียน ค่าหอพัก ค่าลงทะเบียนในส่วนของการค่าใช้จ่ายส่วนตัว ไม่สามารถสนับสนุนได้อย่างไรก็ตาม เนื่องจากในปัจจุบันยังไม่มียะเบียบในการปฏิบัติของกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทยในการสนับสนุนทุนการศึกษาในลักษณะดังกล่าวนี้

3) องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ควรจะมีการประชุมกันก่อนว่าจะมีแนวทางปฏิบัติอย่างไร หากนักศึกษาไม่จบการศึกษาภายใน 4 ปี และควรระบุในสัญญาให้ชัดเจน

4) มีพันธะสัญญา หากเป็นระยะเวลาต้องปฏิบัติงานในชุมชน 4 ปี หรือปฏิบัติงาน 2 เท่าของการรับทุน คือ 8 ปี การใช้ทุนไม่รับใช้เป็นเงิน แต่ในบางพื้นที่เห็นว่าหากชดใช้เป็นเงินควรชดใช้ 5 เท่า เพื่อว่าผู้รับทุนจะได้ไม่สามารถนำเงินมาใช้ได้

5) การจ้างงาน มีแบบกำหนดตำแหน่งงานพยาบาลวิชาชีพหรือนักวิชาการสาธารณสุขในองค์การบริหารส่วนตำบล ซึ่งองค์การบริหารส่วนตำบลแห่งหนึ่งอาจมีตำแหน่งพยาบาลได้มากกว่า 1 ตำแหน่ง ซึ่งจะได้รับสิทธิและสวัสดิการทุกอย่างเหมือนพนักงาน ส่วนเงินเดือนจะได้ตามวุฒิปริญญาตรี

6) องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ควรวางแผนเกี่ยวกับลักษณะการปฏิบัติงานหมุนเวียน และ/หรือ

การปฏิบัติงานประจำที่หน่วยบริการปฐมภูมิ/สถานีอนามัย องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น และ/หรือโรงพยาบาลชุมชน

2. การพัฒนาสมรรถนะของพยาบาลของชุมชนที่พึงประสงค์

2.1 จากการระดมความคิดเห็นของผู้ที่เกี่ยวข้องกับการผลิตพยาบาลของชุมชน ได้แก่ สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล/เทศมนตรี พยาบาลในโรงพยาบาลชุมชน หน่วยบริการปฐมภูมิ/สถานีอนามัย และเจ้าหน้าที่สาธารณสุขในหน่วยบริการระดับปฐมภูมิ ใน 3 พื้นที่ดังกล่าว รองคณบดีฝ่ายวิชาการ ผู้ช่วยคณบดีฝ่ายวิชาการ และคณาจารย์ภาควิชาการพยาบาลสาธารณสุข คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ พบว่าบัณฑิตพยาบาลที่สำเร็จการศึกษาและไปปฏิบัติงานเป็นพยาบาลของชุมชนควรมีสมรรถนะของพยาบาลชุมชนดังนี้

สมรรถนะที่พึงประสงค์	สิ่งที่คาดหวังตามสมรรถนะ
<p>1. สามารถทำงานในชุมชนได้ดีตามหลักวิชาการ และประยุกต์ได้อย่างเหมาะสมกับวิถีชุมชน การทำงานเชิงรุก</p> <ul style="list-style-type: none"> - งานส่งเสริมสุขภาพ - งานป้องกันโรค 	<p>- ทำงานในชุมชนโดยใช้กลยุทธ์ต่างๆ ที่เหมาะสม เช่น การมีส่วนร่วมกับชุมชน การสร้างพลังทางสังคม การให้คำปรึกษาแนะนำในงานที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมสุขภาพ การป้องกันโรค และการฟื้นฟูสุขภาพ เช่น งาน ANC การวางแผนครอบครัว การเยี่ยมบ้าน การสอบสวนโรค การเฝ้าระวังโรค งานสุขภาพจิตและยาเสพติด, การสำรวจและเรียนรู้ชุมชน ทำกิจกรรมร่วมกับชุมชน นอกจากนี้ควรใช้เครื่องมือที่เหมาะสม เช่น Family Folder/Community Folder/Guideline ในการปฏิบัติงานซึ่งอาจประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับชุมชน</p>

สมรรถนะที่พึงประสงค์	สิ่งที่คาดหวังตามสมรรถนะ
<p>การทำงานเชิงรับ</p> <ul style="list-style-type: none"> - งานรักษาโรคเบื้องต้น 	<ul style="list-style-type: none"> - สามารถทำงานในสถานบริการสุขภาพ โดยใช้หลักการรักษาโรคเบื้องต้น เพื่อการวินิจฉัยโรค การทำหัตถการ การส่งต่อรวมทั้งการให้คำปรึกษาแนะนำในการดูแลสุขภาพ การรับประทานยา และการฟื้นฟูสุขภาพ
<p>2. มีภาวะผู้นำ</p>	<ul style="list-style-type: none"> - เป็นผู้นำในการทำงานในชุมชน กล้าแสดงความคิดเห็น มีวิจารณ์ญาณในการตัดสินใจ มีวิสัยทัศน์ เป็นผู้ที่มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ในการทำงาน ประสานงานกับชุมชน หน่วยงานทางรัฐบาล เอกชน และผู้ที่เกี่ยวข้องได้ เพื่อให้เกิดการทำงานที่มีประสิทธิภาพ
<p>3. สามารถบริหารจัดการ และทำงานเป็นทีม</p>	<ul style="list-style-type: none"> - เป็นผู้ที่สามารถนำหลักการบริหารจัดการมาใช้กับชุมชนได้ดี เช่น การวางแผน การดำเนินงาน การประเมินผล การจัดทำโครงการต่างๆ การทำงานร่วมกับบุคคลอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งมีการเรียนรู้เกี่ยวกับการเมืองและการปกครอง เนื่องจากมีความสำคัญในการบริหารจัดการ ร่วมกับองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น
<p>4. เป็นผู้มีมนุษยสัมพันธ์ มีทักษะในการสื่อสาร</p>	<ul style="list-style-type: none"> - เป็นผู้ที่มีทักษะในการสื่อสารกับคนในชุมชนได้ทุกระดับ สามารถพูดให้ผู้อื่นเข้าใจได้ เพื่อการประสานงานและการสร้างเครือข่ายในการทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ
<p>5. สามารถใช้คอมพิวเตอร์ และระบบสารสนเทศ</p>	<ul style="list-style-type: none"> - สามารถใช้คอมพิวเตอร์ และระบบสารสนเทศได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อใช้เป็นระบบฐานข้อมูล เช่น การออกแบบ การจัดเก็บข้อมูล การนำข้อมูลมาใช้แก้ปัญหาในชุมชน และใช้ระบบสารสนเทศเพื่อการสืบค้นข้อมูล รวมทั้งการรับข้อมูลข่าวสารที่ทันสมัย
<p>6. เข้าใจในวัฒนธรรมท้องถิ่น</p>	<ul style="list-style-type: none"> - พยาบาลชุมชนเป็นบุคคลที่ต้องทำงานในชุมชน ดังนั้นต้องเข้าใจบริบทของสังคม และวัฒนธรรมของสังคมนั้น เพื่อให้เข้ากับคนในชุมชน และเกิดการยอมรับของคนในชุมชนได้ง่ายขึ้น

3. กระบวนการผลิตและปัจจัยสนับสนุนระบบการจัดการศึกษาเพื่อการสร้างพยาบาลของชุมชน สมรรถนะที่คาดหวังของพยาบาลของชุมชน จะเกิดขึ้นได้ต้องอาศัยปัจจัยกระบวนการผลิตและสนับสนุน ดังต่อไปนี้

กระบวนการผลิตพยาบาลชุมชน	ปัจจัยที่สนับสนุนในการสร้างสมรรถนะ
<p>1. การเตรียมนักศึกษา</p> <ul style="list-style-type: none"> - การกำหนดคุณสมบัติก่อนการเข้ารับการศึกษา - การเตรียมนักเรียน 	<ul style="list-style-type: none"> - การเป็นบุคคลที่มาจากชุมชนนั้นจริงๆ ซึ่งบุคคลเหล่านี้ จะมีความผูกพันกับชุมชน การฝึกงานในชุมชน และได้รับรับรองจากสถานที่ฝึกงาน - ควรมีการเตรียมนักศึกษาเพื่อเข้าโครงการฯ ควรมีการแนะแนวเด็กถึงลักษณะของนักศึกษาที่พึงประสงค์ในโครงการฯ และกิจกรรมที่ต้องดำเนินการเพื่อให้ได้ประสบการณ์ครอบคลุมตามวัตถุประสงค์ และมีการสร้างจิตสำนึกให้รักบ้านเกิด - มีอาจารย์ที่ปรึกษาทั่วไป และคณะกรรมการดูแลนักศึกษา หรือมีอาจารย์ที่ปรึกษาที่เข้าใจลักษณะงานในชุมชนดูแลนักศึกษาตั้งแต่ชั้นปีที่ 1 จนจบหลักสูตร เพื่อผลักดันให้นักศึกษามีการเรียนรู้เป็นไปตามความต้องการของชุมชน และสามารถเชื่อมโยงสาระในการเรียนรู้กับบริบทของชุมชน - อาจารย์ควรทำวิจัยในชุมชน เพื่อให้มีความเข้าใจในบริบทชุมชน และผลการวิจัยจะเป็นประโยชน์ต่อชุมชน
<p>2. ระบบการจัดการเรียนการสอน</p> <ul style="list-style-type: none"> - การเรียนการสอนในหลักสูตรหมวดวิชาเฉพาะ 	<ul style="list-style-type: none"> - ส่งเสริมให้มีการเชื่อมโยงเนื้อหาในกระบวนวิชาที่เรียนเข้ากับบริบทของชุมชน เช่น ในกระบวนวิชาสุขภาพองค์รวมและระบบสุขภาพ กระบวนวิชา การสร้างเสริมสุขภาพและการป้องกันโรค อาจารย์สามารถส่งเสริมให้นักศึกษาทำรายงานหรือโครงการที่ใช้ปัญหาของชุมชนเป็นตัวตั้ง นอกจากนี้ในกระบวนวิชาฝึกปฏิบัติ เช่น การฝึกปฏิบัติการพยาบาลชุมชน การรักษาโรคเบื้องต้น และวิชาเลือก อาจมีการจัดการเรียนการสอนโดยให้นักศึกษามีโอกาสไปฝึกปฏิบัติ ณ สถานบริการสุขภาพในชุมชน และองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น หรือฝึกปฏิบัติในชุมชนของตนเอง หากเป็นไปได้ เพื่อให้

กระบวนการผลิตพยาบาลชุมชน	ปัจจัยที่สนับสนุนในการสร้างสมรรถนะ
<p>- กิจกรรมเสริมหลักสูตร</p>	<p>นักศึกษา มีความเข้าใจในบริบททางสังคม วัฒนธรรม สิ่งแวดล้อมและปัญหาสุขภาพของชุมชน</p> <ul style="list-style-type: none"> - จัดประสบการณ์การฝึกในชุมชน โดยให้นักศึกษา ฝึกปฏิบัติงานที่โรงพยาบาล สถานีอนามัย/หน่วย บริการปฐมภูมิ โดยเฉพาะสถานีอนามัยหน่วยงาน บริการปฐมภูมิเนื่องจากลักษณะงานในโรงพยาบาล กับสถานีอนามัย / หน่วยบริการปฐมภูมิจะต่างกัน เพราะการทำงานในชุมชนควร จะ เน้นการส่งเสริม สุขภาพและการป้องกันโรค รวมทั้งการให้บริการ เชิงรุกและเชิงรับ ในขณะที่โรงพยาบาล จะเป็นการ ให้บริการเชิงรับ - จัดกิจกรรมบริการวิชาการด้านสุขภาพร่วมกับ ชุมชนองค์การบริหารส่วนตำบล นอกจากนี้ชุมชน จะเป็นผู้ประเมิน ฝ้าดู และแนะนำว่านักศึกษา ควรจะเป็นอย่างไร ควรจะปรับปรุงด้านใด - ฝ่ายวิชาการร่วมกับฝ่ายพัฒนาคุณภาพนักศึกษา ร่วมกันจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมนักศึกษาในการ ทำงานในชุมชน เช่น การให้นักศึกษาฝึกงานใน ชุมชน ในช่วงปิดภาคการศึกษาฤดูร้อน ตั้งแต่ชั้นปี ที่ 1 เป็นต้นไป ซึ่งขึ้นอยู่กับความเหมาะสมและ ความพร้อมของนักศึกษา โดยการฝึก อาจฝึกใน ชุมชนของตนเอง หรือในชุมชนต้นแบบ ลักษณะ งานควรเป็นการฝึกให้แก่ปัญหาในชุมชน การบริหาร จัดการ การจัดทำโครงการ รวมทั้งส่งเสริมให้ นักศึกษาร่วมกิจกรรมการออกค่ายอาสา ซึ่งเป็น กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับสุขภาพอนามัยของชุมชน เช่น การให้บริการวิชาการแก่ชุมชนและเน้นให้ นักศึกษารู้จักชุมชน และรักชุมชนมากขึ้น ทั้งนี้จะ เป็นการจัดร่วมกันระหว่างฝ่ายวิชาการและฝ่าย พัฒนาคุณภาพนักศึกษา

กระบวนการผลิตพยาบาลชุมชน	ปัจจัยที่สนับสนุนในการสร้างสมรรถนะ
3. การมีส่วนร่วมขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่น เช่น องค์การบริหารส่วนตำบล เทศบาล	<ul style="list-style-type: none"> - องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น/เทศบาล มีบทบาทในการสนับสนุนในทรัพยากรต่างๆ เช่น <ul style="list-style-type: none"> : สถานที่ฝึกงานในชุมชน การสนับสนุนพี่เลี้ยงซึ่งอาจเป็นเจ้าหน้าที่ ในองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น : งบประมาณ ในการสนับสนุนค่าใช้จ่ายในการศึกษา หรือแหล่งทุนให้กู้ยืมในกรณีที่เงินค่าใช้จ่ายอื่น ๆ นอกเหนือจากค่าเล่าเรียน
4. การมีส่วนร่วมของชุมชน	<ul style="list-style-type: none"> - ชุมชนจะต้องให้ความร่วมมือในการเป็นแหล่งฝึกให้นักศึกษาได้เรียนรู้กระบวนการต่างๆ ในชุมชน เช่น สำรวจปัญหา วางแผน จัดทำโครงการในชุมชนเพื่อการแก้ปัญหา นอกจากนี้ อสม. ที่มาจากชุมชน ต้องเป็นพี่เลี้ยง ให้กับนักศึกษาเพื่อส่งเสริม และช่วยเหลือนักศึกษาในการทำงาน/กิจกรรมในชุมชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ
5. การมีส่วนร่วมของสถานบริการสุขภาพ เช่น สถานีอนามัย หน่วยบริการปฐมภูมิ โรงพยาบาลชุมชน	<ul style="list-style-type: none"> - เป็นแหล่งเรียนรู้ให้กับนักศึกษาในงานที่เกี่ยวข้องกับงานสาธารณสุขทั้งในเชิงรุกและเชิงรับ เพื่อให้ นักศึกษาเกิดความคิดสร้างสรรค์ มีทัศนคติที่ดี และเกิดทักษะจากการฝึกปฏิบัติงาน โดยการมีเจ้าหน้าที่ เป็นพี่เลี้ยงที่จะช่วยให้คำปรึกษาแนะนำในการทำงานในชุมชนที่สำคัญ เช่น การเก็บข้อมูลในชุมชน การเยี่ยมบ้าน การใช้ Family Folder/ Community Folder การใช้แบบฟอร์มการคัดกรองโรค

อภิปรายผลการศึกษา

ผลการศึกษาพบว่ากระบวนการคัดเลือกที่เหมาะสมในการสร้างพยาบาลของชุมชนควรมีการคัดเลือกนักศึกษาโดยชุมชน ได้แก่ เจ้าหน้าที่ และผู้เกี่ยวข้องจากองค์การบริหารส่วนท้องถิ่น ตัวแทนจากฝ่ายการศึกษาและตัวแทนประชาชนในชุมชน สำหรับเกณฑ์ในการคัดเลือกคือ บิดา

มารดาของนักเรียนมีภูมิลำเนาในท้องถิ่นอย่างน้อย 5-10 ปี และคุณสมบัติของนักเรียนได้แก่ จบการศึกษามัธยมศึกษาปีที่ 6 อายุไม่เกิน 25 ปี สัญชาติไทย ส่วนสูง 150 เซนติเมตรขึ้นไป เป็นคนดี มีความประพฤติดี มีคุณธรรม จริยธรรม มีความสามารถด้านการศึกษา มีความอดทน มีจิตสำนึกรักท้องถิ่น มีส่วนร่วมในกิจกรรมของชุมชน มีมนุษยสัมพันธ์ดี มีวุฒิ

ภาวะด้านอารมณ์ในการทำงานร่วมกับผู้อื่น มีความเสียสละ ซึ่งชนิษฐา นันทบุตร⁵ ได้อธิบายว่าเกณฑ์การพิจารณาอาจใช้ 3 เกณฑ์ คือ 1) เกณฑ์คุณสมบัติที่สถาบันการศึกษากำหนด เช่น ผลการเรียน คะแนนการทดสอบและศักยภาพด้านอื่นๆ 2) เกณฑ์ของชุมชนโดยเฉพาะด้านสังคมทั้งของผู้สมัครและครอบครัว เช่น การเป็นคนดีของชุมชน มีใจรักชุมชน มีความเสียสละ ชอบช่วยเหลือผู้อื่น 3) เกณฑ์คุณสมบัติของคนที่ทำงานสุขภาพชุมชนจากหน่วยบริการสุขภาพ เช่น ความชอบในการทำงานตามบทบาทหน้าที่ของพยาบาล และจากบทบาทภูมิกฎาพิเศษของวิจิตร ศรีสุพรรณ⁶ ที่ว่า พยาบาลควรมีจิตใจช่วยเหลือเพื่อนมนุษย์ มีใจรัก มีจิตบริการ และสมรรถนะที่คาดหวังของพยาบาลคือต้องทำงานในชุมชนโดยใช้กลยุทธ์ต่างๆ ที่เหมาะสม เช่น การมีส่วนร่วมของชุมชน การสร้างพลังทางสังคม การส่งเสริมสุขภาพ การป้องกันโรค และการฟื้นฟูสุขภาพ สำหรับสมรรถนะที่พึงประสงค์ของพยาบาลของชุมชน ได้แก่ ความสามารถทำงานในชุมชนได้ดีตามหลักวิชาการ และประยุกต์ได้อย่างเหมาะสมกับวิถีชุมชน การมีภาวะผู้นำ ความสามารถบริหารจัดการและการทำงานเป็นทีม เป็นผู้ที่มีมนุษยสัมพันธ์ มีทักษะในการสื่อสาร ความสามารถใช้คอมพิวเตอร์ และระบบสารสนเทศ มีความเข้าใจในวัฒนธรรมท้องถิ่น ซึ่งสอดคล้องตามสมรรถนะของพยาบาลตามสภาการพยาบาล⁷ และเป็นไปในทิศทางเดียวกันกับสมรรถนะของพยาบาลชุมชนตามคำประกาศพยาบาลชุมชนในระบบสุขภาพใหม่ ณ จังหวัดเชียงใหม่⁶ สำหรับกระบวนการผลิตและปัจจัยสนับสนุนระบบการจัดการศึกษาเพื่อการสร้าง

พยาบาลของชุมชน จะเป็นไปตามหลักสูตรการเรียนการสอนของคณะพยาบาลศาสตร์ และมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ และจะมีการจัดการเรียนรู้เสริมจากหลักสูตรฯ เพื่อให้ นักศึกษามีสมรรถนะของพยาบาลของชุมชนอย่างเหมาะสม ซึ่งต้องอาศัยความร่วมมือจากหลายฝ่ายได้แก่ สถาบันการศึกษา องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และสถานบริการสุขภาพในพื้นที่ ซึ่งสอดคล้องกับชนิษฐา นันทบุตร⁸ ที่อธิบายว่าองค์หลักในการผลิตพยาบาลของชุมชน คือ สถาบันการศึกษา โรงพยาบาลชุมชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ข้อเสนอแนะจากงานวิจัย

1. กระบวนการคัดเลือกเพื่อการสร้างพยาบาลของชุมชน ต้องอาศัยความเข้าใจและความร่วมมือจาก 3 ภาคี ได้แก่ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สถานบริการสุขภาพ และสถาบันการศึกษา
2. กระบวนการผลิตและพัฒนาพยาบาลของชุมชน ควรคำนึงถึงความเหมาะสมตามบริบทของชุมชน
3. คณาจารย์ควรสร้างจิตสำนึกรักบ้านเกิดและการทำงานในชุมชน ในระบบการจัดการเรียนการสอนตลอดหลักสูตรให้แก่นักศึกษาที่เข้าร่วมโครงการผลิตบัณฑิตพยาบาลเพื่อการพัฒนาสุขภาพชุมชนอย่างยั่งยืน
4. กระบวนการผลิตพยาบาลเพื่อให้พยาบาลของชุมชนมีสมรรถนะที่พึงประสงค์ สถาบันการศึกษาควรจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรที่เน้นการทำงานและการมีส่วนร่วมกับชุมชนตลอดระยะเวลาการศึกษา
5. การผลิตพยาบาลของชุมชน ควรได้รับการสนับสนุนระบบการจัดการศึกษา ได้แก่ บุคลากรงบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ และระบบบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ จากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สถานบริการสุขภาพ และสถาบันการศึกษา

ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป

ควรศึกษาติดตามผลนักศึกษาพยาบาลในโครงการพยาบาลของชุมชนในประเด็นต่อไปนี้ รูปแบบการจัดกิจกรรมเสริมการเรียนการสอนตามหลักสูตรปกติ ศึกษาติดตามเมื่อนักศึกษาในโครงการจบการศึกษาในแต่ละพื้นที่ทั้งเชิงกว้างและเชิงลึก

เอกสารอ้างอิง

1. บวรศักดิ์ อุวรรณโณ. ปฏิรูประบบสุขภาพ: ลิทธิ? หน้าที่? ของคนไทย. นนทบุรี: สำนักงานปฏิรูประบบสุขภาพ ; 2543.
2. กระทรวงสาธารณสุข สำนักพัฒนาระบบบริการสุขภาพ กรมสนับสนุนบริการสุขภาพ. คู่มือประเมินรับรองมาตรฐานศูนย์สุขภาพชุมชน. มปท; 2545.
3. ชนิษฐา นันทบุตร. แผนงานสร้างพยาบาลชุมชน โดยชุมชน เพื่อชุมชน. เอกสารอัดสำเนา; 2548.
4. สำนักพัฒนาเครือข่ายประกันสุขภาพ และสำนักงานโครงการปฏิรูประบบบริการสาธารณสุข. มาตรฐานการจัดระบบบริการปฐมภูมิ. กรุงเทพฯ; 2545.
5. ชนิษฐา นันทบุตร ดวงพร เสงบุญพันธ์ (บรรณาธิการ). 6 ระบบหลัก เพื่อการสร้างพยาบาลของชุมชน. กรุงเทพฯ: ภาพพิมพ์; พศ. 2545
6. คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. ประมวลผลการประชุมวิชาการ เรื่อง พยาบาลชุมชนในระบบสุขภาพใหม่ วันที่ 4-6 กันยายน 2545 ณ โรงแรมโลตัสปางสวนแก้ว จังหวัดเชียงใหม่. เชียงใหม่ : โรงพิมพ์นันทพันธ์; 2545.
7. คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. คู่มือนักศึกษา หลักสูตรพยาบาลบัณฑิต ประจำปีการศึกษา 2551. เชียงใหม่: คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่; พศ. 2545
8. ชนิษฐา นันทบุตร ดวงพร เสงบุญพันธ์ (บรรณาธิการ). 3 ประสาน อปท.-รพ.-สถาบันการศึกษา เพื่อพัฒนาระบบสุขภาพชุมชน. กรุงเทพฯ: ภาพพิมพ์; พศ. 2545

Nursing Educational Management System for Producing Nurses of the Community: A Case Study at Faculty of Nursing, Chiang Mai University

Yuwayong Juntarawijit, Dr.P.H.*

Waraporn Boonchien, Dr.P H.*

Rangsima Poomsawat, M.Sc.*

Achara Sukonthasarn, Ph.D.*

Suparat Wangsrikhun, Ph.D.*

Abstract : This descriptive study aimed to develop appropriate selection processes, to study expected competencies of nurses of the community, and to investigate the producing processes and supporting factors in the nursing educational management system for producing nurses of the community. This study was conducted in participation with 75 related persons in the community and faculty members from the Public Health Nursing Department, Faculty of Nursing, Chiang Mai University(CMU). The instruments used in this study were surveys form, interview form and focus group guideline. Data were analyzed using content analysis.

The results showed that; 1) persons involved in selecting students to be admitted into the project were representatives from the local organization and school, health personnel, community leaders, and people in the area. The criteria for student selection were as follows: student's parent live in the area for 5-10 years, Thai nationality, age less than 25 years old, completed grade 12, grade point average of 2.5, certified of working experience by local health center/hospital, in good health, good conduct, involved in community activities, and pass the entrance paper and interview examination according to CMU's admission process; 2) nurses of the community should have competencies in applying academic knowledge to work properly within the community context, proactive and passive working, leadership, management, and working as a team, good relations, skills in computer usage and information technology; and 3) producing processes and supporting factors for enhancing competencies were; the specification of the criteria for students before admission, student participation, setting of the teaching-learning process and extra activities besides the curriculum, and participation among related organizations in the community.

Thai Journal of Nursing Council 2009; 24(3) 94-106

Keywords: Nursing educational management system, Nurses of the community

---

*Faculty of Nursing, Chiang Mai University